

o persoană [...] . Aici ți se spune când să te trezești, când să mergi la culcare, când să mănânci, când să muncești; nu trebuie să te îngrijești de nimic altceva [...]”.

Numai relativ recent, mai precis în a doua jumătate a acestui secol, s-a pus serios problema reabilitării – efortul de reintegrare a criminalilor în societate, ca cetățeni care respectă legea – ca o funcție a închisorilor. Criticii ai sistemului penitenciar susțin adesea că – departe de a-i reabilita pe prizonieri – închisorile, de fapt, funcționează ca „școli pentru crime”. La începutul anului 1864, un mare filosof și economist englez, Jeremy Bentham, scrie: „închisorile – cu excepția unui mic număr – includ toate modalitățile imaginabile de infectare a corpului și a minții... O închisoare obișnuită este o școală în care ticăloșia este atinsă prin sensuri care niciodată nu pot fi angajate în însuflarea unor virtuți”.

De cealaltă parte, James Q. Wilson (1977) susține poziția funcționalistă: societatea are nevoie de autoritatea morală fermă pe care o câștigă prin stigmatizarea și pedepsirea criminalilor; el consideră că deținuții ar trebui să primească servicii mai bune de reabilitare în închisori și să li se garanteze drepturi civile odată ce au ieșit din închisoare. Dar – afirmă el – „destigmatizarea crimei ar însemna să scutim societatea de judecata morală și să transformăm crima – pur și simplu – într-o ocupație oarecare, pe care societatea a hotărât să o recompenseze mai puțin decât pe altele”.

Indiferent de poziția pe care o adoptă, toți cercetătorii care studiază sistemul american de penitenciare sunt de acord că – pe de o parte, cel mai lipsit de succes aspect al vieții în închisoare este reabilitarea. În interviurile lui Jackson aplicate deținuților, el a descoperit că „doar câțiva dintre deținuți iau în serios noțiunea reabilitării; pentru cei mai mulți, închisoarea reprezintă pedeapsă, teamă și constrângere. Cea mai mare parte a celorlalte eforturi sunt idealuri despre care este plăcut să vorbești sau să le iei în considerare, dar care sunt imposibil de aplicat în practică”.

Dincolo de toate aceste controverse, este de menționat că în S.U.A. au fost întreprinse numeroase programe pentru reabilitarea deținuților, atât în interiorul, cât și în exteriorul zidurilor închisorilor: program implicând terapie, educație, socializare intensivă, variate forme de training ocupațional și experiențe de muncă. Dar – ce-i drept – foarte puține au fost găsite ca având efect asupra recidiviștilor.

Într-un studiu asupra acestor eforturi, Robert Martinson (1972) a relevat faptul că numai programele de reabilitare care au efecte semnificative din punct de vedere statistic asupra recidivismului, sunt cele care furnizează deținuților pregătire profesională și experiență de muncă, ce pot fi utilizate după punerea lor în libertate.

Daniela Ungurcanu
- studentă -

LUTHER B. OTTO, *Today's youth and Tomorrow's Careers: A Social Psychological Career Development Program*, în „Journal of Applied Sociology”, vol. 8, 1991

Articolul *Tineretului de astăzi și carierele de mâine: Un program de dezvoltare al carierei social-psihologice* furnizează argumente pentru implicarea directă a părinților în planurile de carieră ale copiilor lor și descrie un program pentru a atinge acest scop. Programul este bazat pe modelul social-psihologic al procesului realizat și clarificat în teoria și studiul lui William H. Sewell și a colegilor săi. Dincolo de limitările factorului caracteristic care domină ghidarea profesională a carierei, acest program mai încorporează și considerente social structurale care afectează slujbele ocazionale incluzând schimbări în pregătirea carierei.

În adresarea sa către președenția Asociației Sociologice Americane acum două decenii, William H. Sewell a trecut în revistă studiul educațional, și încă devreme el și-a dobândit statutul ocupațional și a sugerat implicații pentru metoda publică. Sewell și asociații săi au propus modelul celor trei trepte social-

psihologice. Inițial, variabilele social structurale predeterminate și o variabilă care afectează performanța unei tinere persoane și influența semnificativă a altora asupra tinerelor persoane.

Influența semnificativă a altora asupra tinerelor persoane și abilitatea tinerilor afectează apoi nivelul aspirațiilor educaționale. Nivelul de aspirații explică mobilizarea eforturilor, voința de a învinge dificultățile și deci și nivelul reușitei. Tipul de profesie este asociat cu configurații distincte de aspirații și anume cu cât profesia este mai complexă și înalt calificată, cu atât mai ridicate vor fi nevoile de consum material și spiritual, de prestigiu și statut.

În final, nivelul de aspirații afectează statutul realizărilor educaționale. Modelul social-psihologic a fost un important avans față de modelul lui Blau-Duncan, în care acesta specifică variabile psihologice și social-psihologice între alimentarea variabilelor și anume: statutul educațional și ocupațional al taților, statutul educațional al fiilor, statutul primei slujbe și mai târziu statutul ocupațional propriu-zis. Cercetarea lui Sewell încorporează declarații generale de socio-psihologie, acele percepții și motivații (aspirații) dezvoltate în structuri situaționale. Modelul socio-psihologic sugerează de asemenea relațiile (apartenențele) la care procesul determinat poate fi introdus cu scopul de a schimba realizările tinerelor persoane. Sewell și colegii săi identifică alte posibile ocazii pentru manipularea efectelor carierei. Recomandările metodei lui Sewell, care au fost proiectate să reducă inegalitățile de acces la educația de înalt nivel, sugerează să se proiecteze programe care să folosească alte influențe semnificative asupra aspirațiilor și realizărilor.

Cu privire la influența părintească Sewell concluzionează că influențele sunt atât de cruciale, încât fiecare efort trebuie făcut să utilizeze acea posibilitate de a reduce inegalitățile educaționale. Exprimările lui Sewell privitoare la implicațiile metodei au fost profetice. Multe din recomandările sale sunt în funcțiune și astăzi. De exemplu: Metodele susținute de Sewell se adresează problemelor speciale ale oportunității pentru educație la un nivel înalt a tinerelor femei și a minorităților rasiale. Câteva din aceste implicații au reținut atenția. Aceasta include sprijinul în dezvoltarea programelor care utilizează influența crucială a părinților care o au asupra fiilor și fiicelor în deciziile lor privind cariera profesională.

În cartea lui intitulată *Alegând o meserie* Frank Parsons motivează faptul că ghidarea aptitudinilor se compune din trei trepte procesuale și anume: Primul nivel spune că o persoană trebuie să manifeste o înțelegere clară în privința aptitudinilor ei: abilitate, interes, resurse limitate și calitative. Al doilea nivel ne sugerează ideea spunând că o persoană trebuie să câștige experiență în diferite domenii de muncă, indiferent de cerințe și condiții pentru a obține succese, avantaje și dezavantaje, compensații. Iar ultima etapă urmărește „așa-zisa «gândire adevărată»” unde o persoană trebuie să îmbine cerințele individuale cu cele ocupaționale. Sociologia propune doi factori caracteristici conceptualizați. Primul factor este acela care spune că sociologia încorporează informații dincolo de existența ocupațională. Iar al doilea factor spune că sociologia propune aprecieri social-structurale ce afectează ocazia unei slujbe, schimbul locului de muncă și schimbul carierei pregătitoare.

Tineretul astăzi și carierele mâine este un program de dezvoltare a carierei bazate pe modelul socio-psihologic asupra statutului dobândit. Scopul programului este să ajute părinții în influența lor constructivă asupra fiilor și fiicelor cu privire la luarea deciziilor din carieră.

Luminița-Daniela Bușe
– studentă –